

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗВО ЗАСОБАМИ АКТИВІЗАЦІЇ СПОРТИВНО- МАСОВОЇ РОБОТИ

Вінницький національний технічний університет¹

Анотація. У доповіді досліджена роль спортивно-масової роботи (СМР) як ключового засобу створення освітньо-виховного середовища в університетах. Представлено аналіз сучасних тенденцій і підходів до організації СМР, зокрема організації спортивних заходів, створення студентських клубів та популяризації фізичної активності серед молоді. Особливу увагу приділено зарубіжному досвіду, включаючи використання інноваційних технологій, інклюзивність, соціальну інтеграцію та інші аспекти через масовий спорт.

Доповідь окреслює перспективи використання СМР як ефективного інструменту формування гармонійного розвитку особистості студентів.

Ключові слова: освітньо-виховний потенціал, масовий спорт, інноваційність, соціальність, технологічність, рекомендації та стратегії.

Спортивно-масова робота в університетах охоплює широкий спектр активності та діяльності, включаючи організацію спортивних змагань, секцій, фітнес-програм, оздоровчих заходів, а також підтримку студентських спортивних клубів. Ці заходи сприяють не лише фізичному розвитку студентів, але й формуванню їхніх моральних та соціальних цінностей, що можливо тільки за середовищного та комунікативного підходів [1].

Останнім часом викладачі та організатори особливу увагу приділяли інтеграції спортивної діяльності в систему виховання, формуючи в студентів почуття відповідальності, командної роботи та лідерських якостей. Крім того, створювалися спеціалізовані клуби, що залучали молодь до спорту незалежно від рівня фізичної підготовки. Об'єднуючи студентів, викладачів та адміністрацію навколо спільних цінностей, ця діяльність сприяла не лише фізичному розвитку, а й зміцненню інклюзії, корпоративної культури університетів [2].

Зрозуміло, що в новітні часи для відповідності СМР сучасним студентським запитам за зростання ролі кампусів як середовищ навчання, соціалізації, комунікації й дозвілля, а також для досягнення максимального ефекту потрібна максимальна інтеграція масового спорту в освітньо-виховний процес, створення сучасної інфраструктури, організація інноваційних заходів та використання цифрових технологій. Таким чином, спортивно-масова робота поступово стає не лише засобом фізичного розвитку, а й інструментом виховання гармонійної, соціально відповідальної особистості.

Останніми роками з'являються прогресивні дослідження з нейропсихологічних аспектів студентського саморозвитку, зокрема ролі та впливу колективних спортивних занять на навчальний процес загалом [3, 4, 5, 6].

Зарубіжні науковці більше зосереджені на масовому спорті (термін СМР не вживається) та середовищі кампусу, що розуміється ширше й універсальніше, ніж освітньо-виховне середовище університету. У кампусі існує своя окрема культура, в тому числі й спортивна, на яку викладачі й наставники мають незначний вплив [7].

Сучасна система освіти спрямована на формування гармонійно розвиненої особистості, здатної адаптуватися до умов динамічного суспільства, проявляти ініціативність та відповідальність. Університети сьогодні не лише надають знання, а й активно впливають на розвиток моральних цінностей, комунікативних і соціальних навичок. У цьому контексті спортивно-масова робота виступає важливим інструментом для створення комплексного освітньо-виховного середовища, що охоплює аспекти фізичного, соціального та емоційного розвитку студентів, що потребує для українських ЗВО примноження власних здобутків, запозичення досвіду та уведення інновацій.

Виховний потенціал спортивно-масової роботи також є надзвичайно значущим. Через спорт університети мають можливість формувати у студентів такі цінності, як дисципліна, справедливість, толерантність і відповідальність. Особливу увагу слід приділяти інклюзивним заходам, які залучають

студентів із різними фізичними можливостями, а також популяризації екологічної свідомості, наприклад, через веломарафони або змагання з екологічним акцентом.

Зарубіжні дослідження показують, що масовий університетський спорт в його освітній та технологічній інтеграції має далекосяжні наслідки. Спортивні заходи в університетах сприяють розвитку соціальних зв'язків, що підвищує загальний рівень задоволення студентів від навчання й знижують ризик появи шкідливих звичок. Регулярна фізична активність позитивно впливає на когнітивні функції, сприяє зниженню рівня стресу і, як наслідок, підвищує академічну успішність. Також, зарубіжні науковці підкреслюють важливість впровадження сучасних технологій, таких як мобільні додатки, для стимулювання участі студентів у спортивній діяльності. [8, 9, 10].

Висновки. Активізація спортивно-масової роботи в університетах сприяє всебічному розвитку студентів, покращенню їхнього фізичного здоров'я та соціальної інтеграції. Запозичення найефективніших елементів зарубіжного досвіду активізації спортивно-масової роботи є важливим стратегічним кроком для українських університетів у створенні сучасного освітньо-виховного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Рудкевич, Н. І. (2020). Соціалізація особистості – середовищний підхід. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (73), 168–172.
2. Кафтанова, Т. В., Опанчук, Д. Р., & Цимбалюк, Н. М. (2024). *Лекційний курс з дисципліни «Організація і проведення спортивно-масових заходів»*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
3. Базильчук, В. (2022). Сучасний погляд на організацію у позааудиторний час фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів в освітньому середовищі університету. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, (1 (7)), 31–38.
4. Довгань, Н. Ю. (2018). *Теоретичні і методичні основи виховання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи* (Doctoral dissertation, Інститут проблем виховання).
5. Жила, Г. (2023). Вища освіта в умовах війни: виклики, проблеми, перспективи для студентів та науковців. *Молодь і ринок*, (2/210), 141–145. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29481>
6. Імас, С., & Андреева, О. (2022). Розвиток спортивної інфраструктури як чинник залучення різних груп населення до оздоровчо-рекреаційної рухової активності. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, (4), 27–30. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.27-30>
7. Shen, X., & Tian, X. (2012). Academic culture and campus culture of universities. *Higher Education Studies*, 2(2), 61–65. <https://doi.org/10.5539/hes.v2n2p61>
8. Cox, M. J., Stevens, A. K., Janssen, T., & Jackson, K. M. (2022). Event-level contextual predictors of high-intensity drinking events among young adults. *Drug and Alcohol Dependence*, 239, 109590. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2022.109590>
9. Jude, U. E. (2024). The relationship between school sports participation and academic performance: A comprehensive review. *MANAGEMENT (NIJCIAM)*, 4(1). <https://doi.org/10.59298/NIJCIAM/2024/4.1.192413>
10. Mahmood, Z., Bibi, N., Usman, M., et al. (2019). Mobile cloud-based framework for sports applications. *Multidimensional Systems and Signal Processing*, 30, 1991–2019. <https://doi.org/10.1007/s11045-019-00639-6>

Овчарук Василь Володимирович — кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: vvovcharuk@gmail.com

FEATURES OF CREATING AN EDUCATIONAL AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF UNIVERSITIES BY WAYS OF ACTIVATING SPORTS AND MASS WORK

Abstract. *The report explores the role of mass sports work (MSW) as a key tool for creating an educational environment in universities. It presents an analysis of current trends and approaches to organizing MSW, including organizing sports events, creating student clubs, and promoting physical activity among young people. Special attention is paid to foreign experience, including the use of innovative technologies, inclusiveness, social integration and other aspects through mass sports.*

The report outlines the prospects for using SMR as an effective tool for forming the harmonious development of students' personalities.

Keywords: educational potential, mass sports, innovation, sociality, technologicality, recommendations and strategies.

Ovcharuk Vasyl Volodymyrovych. — Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Physical Education, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vvovcharuk@gmail.com